

Nederlandse Samenvatting

Zelfregulatie verwijst naar het vermogen om opzettelijk emoties en gedrag te beheersen om bepaalde gewoonten, normen en sociale verwachtingen, en langetermijndoelen na te streven (Kopp, 1982). Problemen met zelfregulatie kunnen leiden tot aanzienlijke persoonlijke en sociale problemen, zoals verslaving aan middelen (bijv. drugs, alcohol en sigaretten), gezondheidsproblemen (bijv. obesitas en eetstoornissen), en geweld en criminaliteit (Baumeister et al., 2015; Hirschi, 2004; Johnson et al., 2012). Zelfregulatie ontstaat in de vroege kinderjaren en neemt sterk toe in de latere kinderjaren. Dit proces kan worden beschreven als de ontwikkeling die begint met externe regulatie door opvoeders en overgaat naar onafhankelijke zelfregulatie (Calkins, 2002). Tijdens deze overgang dragen zowel kindfactoren (bijv. aandacht) als sociale factoren (bijv. ouderlijk gedrag) bij aan de ontwikkeling van zelfregulatie (Bernier et al., 2010; Kopp, 1989; Miyake et al., 2000). Omdat moeder-kind- en vader-kindrelaties kunnen verschillen, kan de invloed van ouders op zelfregulatie ook verschillen tussen moeders en vaders (Braungart-Rieker et al., 1998; Feldman et al., 2003). Toch is het meeste onderzoek naar de rol van opvoeding in zelfregulatie van jonge kinderen gericht op moeders, terwijl vaders en andere familieleden met een zorgende rol zelden worden onderzocht. Bovendien zijn empirische studies naar ouderschap en de ontwikkeling van kinderen grotendeels beperkt tot Noord-Amerika en West-Europa (Bornstein, 2015; Tomlinson et al., 2014). Aangezien uit sommige studies blijkt dat het verband tussen ouderlijk gedrag en het ontwikkelingsproces van kinderen afhankelijk is van het land en de bijbehorende culturele context (Deater-Deckard et al., 2011; Landford et al., 2016), is het ook belangrijk om onderzoek te doen in niet-Westerse landen om de toepasbaarheid van theorieën die zijn ontwikkeld in Westerse contexten en voornamelijk geworteld zijn in de Westerse traditie naar niet-Westerse populaties te onderzoeken. China, een niet-Westers land, is het meest bevolkte land ter wereld. In China is het gebruikelijk dat meerdere generaties samenwonen. Grootouders wonen vaak bij een gezin in huis. Er zijn echter maar weinig empirische studies die zich richten op grootouders, ouderschap en de ontwikkeling van kinderen. De studie beschreven in het huidige proefschrift

onderzocht daarom longitudinaal de rol van ouders in zelfregulatie van jonge kinderen tijdens hun eerste twee levensjaren in Nederland en China, en richtte zich ook specifiek op de rol van grootouders in China.

Om de invloed van moeders en vaders op de zelfregulatie van jonge kinderen in Westerse en niet-Westerse landen te onderzoeken, is een longitudinale studie uitgevoerd met moeders, vaders en hun eerstgeboren kinderen van 4 maanden oud in Nederland en China. Chinese grootouders werden ook uitgenodigd deel te nemen aan de tweede meting van het onderzoek toen de baby's 14 maanden oud waren. Het eerste doel van het onderzoek was om de overeenkomsten en verschillen te onderzoeken tussen ouders (vaders en moeders) en landen (China en Nederland) in dyadische regulatiestrategieën van baby's (4 maanden oud). Het tweede doel was het onderzoeken van de rol van aandacht van het kind en opvoeding (sensitiviteit) van moeder en vader, in de ontwikkeling van de executieve functies (EF) van jonge kinderen (14 maanden oud). Het derde doel was om de rol van opvoeding (sensitiviteit) van grootouders te onderzoeken in relatie tot ouderschap van ouders en de ontwikkeling van EF van jonge kinderen (14 maanden) in China.

Ouderschap in China

China ligt in Oost-Azië en is het meest bevolkte land ter wereld met 1,4 miljard mensen in 2019 (Wereldbank, 2019). Confucianisme, een gecompliceerde sociale, morele en filosofische gids voor het leven, heeft door de geschiedenis heen een belangrijke invloed gehad op het gedrag van mensen in China. Studies onder Chinese ouders hebben duidelijk aangetoond dat het confucianisme nog steeds het ouderlijk gedrag in de moderne Chinese samenleving beïnvloedt. Chinese ouders hechten bijvoorbeeld in het algemeen veel waarde aan het verwerven van kennis in de vorm van bijvoorbeeld academische prestaties (Chan, 2012), benadrukken het belang van sociale normen (Cheah & Rubin, 2003), ontmoedigen kinderen om overmoedig te zijn of trots te zijn op prestaties (Wu et al., 2002), en hebben de neiging jonge kinderen te trainen om zichzelf te reguleren, zodat ze gehoorzaam zijn en naar hun ouders luisteren (Chen et al., 1998). Bovendien is de betrokkenheid van zowel samenwonende als niet-samenwonende grootouders bij de kinderopvang een veel

voorkomende ervaring in veel Chinese gezinnen (Chen et al., 2011; Wang et al., 2019). Traditioneel is dit een goede manier om gehoorzaamheid aan en solidariteit met de familie te tonen, waarbij wordt aangenomen dat gezinsleden verantwoordelijk zijn voor de zorg voor ouderen thuis (Shum et al., 2015). Op hun beurt zijn volwassen kinderen ook sterk afhankelijk van hun ouders die helpen bij de zorg voor hun kleinkinderen vanwege de beperkte flexibiliteit in werkregelingen en een tekort aan kinderopvangfaciliteiten, vooral voor kinderen jonger dan 3 jaar (Zhai & Gao, 2010). Hoewel sommige traditionele waarden nog steeds bestaan in de moderne samenleving, worden attitudes en praktijken ter bevordering van onderlinge afhankelijkheid en verlegenheid beschouwd als 'ouderwets' vanwege de 'verwestering' van verschillende aspecten van de samenleving en de economische bloei die resulteert in sociale transformaties. Onderzoek toont inderdaad aan dat opvoedingsattitudes en waarden van ouders aan het verschuiven zijn (Cheah et al., 2015; Cheung et al., 2016). Moderne stedelijke Chinese ouders waarderen warmte en ondersteuning van autonomie en zijn minder gefocust op ouderlijk gezag en controle (Chen & Chen, 2010; Lu & Chang, 2013). Bovendien nemen culturele tradities rondom de rol van grootouder af met minder invloedrijke beslissingsbevoegdheid dan die van jongere familieleden (Tsui et al., 1996; Williams et al., 1999).

Vanuit het perspectief van de reguliere Westerse cultuur is Chinees ouderschap vaak stereotiep beschreven als hard en controlerend, en als autoritair van aard. Westerse ouders worden meer gezien als autoritatief (d.w.z. autonoom, emotioneel ondersteunend en assertief met weinig macht), terwijl Chinees ouderschap wordt gekarakteriseerd als autoritair en controlerend (Liu & Guo, 2010; Ng et al., 2014). De betekenis en geldigheid van autoritair ouderschap in China staat echter ter discussie. Chinees ouderschap wordt bijvoorbeeld gekarakteriseerd als 'Guan', wat inhoudt dat 'ouderlijke zorg en betrokkenheid worden gecombineerd met strikte controle en besturing van het kind, met minder democratie' (Chao, 1994). Dus, "Guan" combineert zowel strikte controle als zorgzame betrokkenheid, terwijl autoritair ouderschap over het algemeen wordt gedefinieerd als veel controle en weinig emotionele zorg of warmte (Baumrind, 1967, 1971). Daarom vertegenwoordigt autoritair ouderschap alleen het controlerende deel, maar niet het

zorgzame en ondersteunende deel van "Guan". Dit benadrukt het belang van het testen van niet-Westerse constructen in zowel niet-Westerse als Westerse groepen en het effect van ouderschap in verschillende landen.

Over het algemeen spelen traditionele Chinese waarden, sociale transformaties en verwestering samen een rol bij het ouderschap in moderne Chinese gezinnen. Traditioneel werd Chinees ouderschap beschouwd als autoritairder en minder gezaghebbend dan Westers ouderschap, en gezamenlijke grootouderzorg is nog steeds gebruikelijk in de Chinese samenleving.

Verschillen en overeenkomsten tussen landen in zelfregulatie van jonge kinderen

Volgens het model van Bronfenbrenner (1977, 1994) verwijzen het micro- en macrosysteem naar de directe omgeving van kinderen (bijvoorbeeld familie) en de cultuur of subcultuur van de plek waar kinderen wonen. Het macrosysteem heeft waarschijnlijk invloed op de ontwikkeling van het kind via het microsysteem. Dit proefschrift richt zich op de rol van het macrosysteem in ouderschap (met name sensitiviteit), kenmerken van jonge kinderen en ontwikkeling van jonge kinderen (met name zelfregulatie). We hebben zelfregulatie met betrekking tot het "hete" emotionele systeem en het "koele" cognitieve systeem (EF) getest in het dynamische cognitief-affectieve verwerkingssysteem (CAPS; Mischel et al., 1995). Het "hete" emotionele systeem is snel, waardoor individuen snelle, impulsieve en eenvoudige reacties kunnen hebben, zoals huilen (Metcalf & Mischel, 1999). Het "koele" cognitieve systeem is traag en controleert rationeel, logisch en strategisch gedrag. De twee systemen werken met elkaar samen.

In Hoofdstuk 3 hebben we dyadische zelfregulatie bij zuigelingen getest in een uitdagende situatie: het still-face paradigma (SFP) dat is ontworpen om te onderzoeken of baby's actief bijdragen aan sociale interacties (Tronick et al., 1978). Overeenstemming tussen Nederlandse en Chinese kinderen werd gevonden voor positieve emoties en visuele aandacht in het SFP. Baby's in beide landen vertoonden klassieke SFP-patronen voor positieve emoties en visuele aandacht: een afname in positieve emoties en visuele aandacht van de basisepisode naar de episode met vlak gezicht en een toename van de episode waarin de ouder een vlak gezicht had tot de hereniging

waarin de ouder weer met het kind communiceerde. De overeenkomst in het reguleringsgedrag van baby's tussen de landen suggereert dat de afhankelijkheid van baby's van dyadische regulering en hun rudimentaire pogingen tot zelfregulering universeel zijn.

Overeenstemming tussen landen is ook gevonden in de rol van aandacht van kinderen en sensitiviteit van ouders in EF van 14 maand oude kinderen (Hoofdstuk 4). De aandacht van baby's op de leeftijd van 4 maanden was gerelateerd aan het werkgeheugen van jonge kinderen (een aspect van EF) van 14 maanden in Nederland en China. Vanuit neurowetenschappelijk perspectief wordt de functie van alarmering, oriëntering en uitvoerende controle uitgevoerd door het neurale aandachtsnetwerk (Posner & Rothbart, 1998; Rueda et al., 2004), waarvan ook is aangetoond dat het een belangrijke rol speelt in EF-capaciteit (Rueda et al., 2005). Onze bevinding repliceert eerder werk gebaseerd op de fundamentele rol van aandacht in de ontwikkeling van EF bij Westerse baby's (Cuevas & Bell, 2014; Devine et al., 2019; Garon et al., 2008; Miyake et al., 2000), en draagt bij aan het wetenschappelijk bewijs voor de rol van aandacht in de ontwikkeling van EF bij niet-Westerse baby's. Dit suggereert dat de bijdrage van aandacht aan de ontwikkeling van EF van baby's in de verschillende landen vergelijkbaar kunnen zijn. Naast de landelijke overeenkomsten in positieve emoties en visuele aandacht, werd in Hoofdstuk 3 landspecificiteit gevonden voor negatieve emoties in de SFP. Nederlandse baby's vertoonden het klassieke SFP-effect (d.w.z. een toename van de basisepisode naar het stille gezicht, en geen - of weinig - verandering van het stille gezicht naar de hereniging; Mesman et al., 2009). Chinese baby's vertoonden echter een significant ander SFP-patroon zonder verandering van de basisepisode tot het vlakke gezicht bij zowel vaders als moeders. De verschillen in negatieve emoties per land kunnen mogelijk gedeeltelijk worden toegeschreven aan socialisatie. Chinese ouders moedigen hun kinderen over het algemeen aan om op jonge leeftijd gedragsgeremd te zijn en negatieve emoties in bedwang te houden (Huang et al., 2017).

Geslacht van ouders in relatie tot zelfregulatie van jonge kinderen

We hebben ook een deel van de familiesysteemtheorie getest (McLoyd, 1990) die de gezamenlijke bijdrage van familieleden (vaders, moeders en grootouders) aan de ontwikkeling van kinderen benadrukt. In Hoofdstuk 3 ontdekten we dat baby's een afname in negatieve emoties vertoonden van het vlakke gezicht tot de hereniging met moeders, terwijl baby's een significante toename lieten zien vanaf het vlakke gezicht tot de hereniging met vaders in Nederland en China. In vergelijking met vaders zijn moeders over het algemeen meer betrokken bij de zorg, vooral in de vroege kinderjaren, waardoor moeders beter kunnen afstemmen op de signalen van hun kind in zowel Nederland (Sociaal Cultureel Planbureau [SCP], 2011) als China (Zhang, 2017). Bovendien lijken vrouwen beter te zijn in het herkennen van subtiele gezichtsuitdrukkingen dan mannen (Hoffmann et al., 2010), wat moeders een voordeel kan geven ten opzichte van vaders om sensitiever te zijn (Hallers-Haalboom et al., 2014). In Hoofdstuk 4 leverde onze studie het eerste bewijs van vroege moederlijke en vaderlijke sensitiviteit die bijdraagt aan de EF-vaardigheden van baby's gedurende de eerste twee levensjaren. We vonden vergelijkbare resultaten voor sensitief ouderschap in relatie tot EF van kinderen in de twee landen, met sensitiviteit van vaders en moeders die inhibitie en werkgeheugen afzonderlijk voorspellen. Deze resultaten zijn in overeenstemming met de hypothese dat sensitieve ouders kinderen kunnen helpen op basis van de behoeften van kinderen, waardoor kinderen zich veilig voelen om hun omgeving te verkennen, wat de ontwikkeling van EF kan stimuleren door middel van probleemoplossende processen. Hoewel het niet duidelijk is waarom sensitiviteit van de moeder samenhangt met inhibitie, terwijl sensitiviteit van de vader specifiek samenhangt met werkgeheugen, suggereerden de bevindingen in Hoofdstuk 3 en 4 dat baby's anders reageren op moeders en vaders als ze gestrest zijn, en moeders en vaders zullen daardoor waarschijnlijk anders bijdragen aan verschillende EF-componenten.

Grootouders

Hoewel gezamenlijk ouderschap van ouders en grootouders in China gebruikelijk is, is dit de eerste studie die onderzocht heeft hoe opvoeding door grootouders van invloed is op EF van

jonge kinderen. Volgens het model van McLoyd (1990) heeft het bredere familienetwerk invloed op het ouderlijk gedrag dat op zijn beurt de ontwikkeling van het kind beïnvloedt. Onze studie testte eerst de relatie tussen het grootouderschap (G1) en ouderschap (G2), evenals grootouderschap en ouderschap in relatie tot EF-resultaten bij jonge kinderen. In tegenstelling tot onze hypothesen, toonden onze bevindingen aan dat er geen intergenerationele gelijkenis was wat betreft sensitiviteit tussen grootouder en ouder. Het lijkt erop dat G2's jeugdervaring met G1 het ouderlijk gedrag van G2 op G3 niet verder beïnvloedde. Dit kan te maken hebben met generatiekloven in het Chinese ouderschap als gevolg van de economische bloei, sociale transformaties en verwestering (Goh & Kuczynski, 2010). Onze bevindingen toonden verschillen in sensitiviteit van grootouders en ouders ten opzichte van de derde generatie, maar bevestigden geen gecombineerd effect van meerdere opvoeders op de ontwikkeling van EF bij jonge kinderen in China. Een mogelijke verklaring voor het niet gevonden effect kan zijn dat de pilotstudie onvoldoende power had om kleinere effectgroottes te detecteren. Een andere mogelijke verklaring is dat we in de huidige studie een brede definitie van sensitiviteit tijdens vrij spel hebben gebruikt in plaats van in een EF-gerelateerde taak. Een meer cognitief stimulerende situatie, zoals het voltooien van een puzzel, zal waarschijnlijk eerder verschillen laten zien in die aspecten van responsiviteit die bijzonder relevant zijn voor EF-ontwikkeling, zoals ondersteuning van autonomie en het bieden van ondersteuning (*scaffolding*).

Conclusie

Voor zover bij ons bekend, rapporteert dit proefschrift de eerste longitudinale studie naar de rol van moeders en vaders in de vroege ontwikkeling van zelfregulatie in zowel een Westerse als niet-Westerse context. Ten eerste hebben we de dyadische regulatie van baby's tijdens een uitdagende situatie bevestigd door het klassieke SFP-patroon voor positieve emoties en visuele aandacht bij zowel Nederlandse als Chinese baby's te repliceren. Landspecifieke resultaten met betrekking tot het uiten van negatieve emoties zijn gevonden bij Chinese baby's, wat in lijn is met de inhibitie van emoties in de Chinese cultuur. Ten tweede ontdekten we dat de bijdragen van voorspellers (d.w.z. aandacht op 4 maanden, sensitiviteit van moeders en vaders op 14 maanden)

van vroege EF-vaardigheden vergelijkbaar waren in Westerse (Nederlandse) en niet-Westerse (Chinese) steekproeven. Ten derde toonden onze bevindingen intergenerationele verschillen in sensitiviteit van grootouders en ouders ten opzichte van (klein) kinderen, maar vonden we geen gecombineerd effect van meerdere opvoeders op de ontwikkeling van EF bij jonge kinderen in China. Dit proefschrift is een uitbreiding van de bestaande literatuur over zelfregulatie van jonge kinderen, benadrukt het belang van het combineren van factoren van zowel kinderen als opvoeders en het onderzoeken van de bijdrage van zowel moeders als vaders, en vond zowel overeenkomsten als verschillen in Nederland en China. Het is ook de eerste stap om de rol van grootouders in de ontwikkeling van jonge kinderen te onderzoeken. Aangezien de ontwikkeling van jonge kinderen de basis legt voor het toekomstige leven, hopen we dat dit proefschrift andere onderzoekers inspireert om meer onderzoek te doen naar factoren die bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen in China en andere niet-Westerse landen. Meer niet-Westers onderzoek kan nieuwe inzichten opleveren in het Westers gedomineerde onderzoeksveld. Hoe meer we weten over gezinnen in niet-Westerse contexten, hoe beter gezinnen op cultureel passende manieren kunnen worden ondersteund.